

РЕШЕНИЕ

№ 7296

гр. София, 25.11.2013 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 15
състав,** в публично заседание на 29.10.2013 г. в следния състав:

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪДИЯ: Полина Якимова

при участието на секретаря Ина Андонова, като разгледа дело номер **8061** по описа за **2012** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 – 178 от АПК.

Н. Б. С. не е доволен от решение № РО 548 от 31.07.2012 г. на директора на Столично управление „Социално осигуряване”, с което е отменено издаденото на 02.12.2011 г. разпореждане на ръководител „Пенсионно осигуряване” и преписката е върната на органа за произнасяне при съобразяване на мотивите на акта.

Подателят на жалбата подчертава, че началото на разглежданото производство е поставено на 14.11.2011 г., когато се обърнал към осигурителния орган с искане да бъде извършена проверка относно спазване на осигурителното законодателство от Митница Аерогара С. с оглед издаване на удостоверение с вписана категория труд съгласно действителните условия по чл. 107 КСО, но последвало произнасяне по непредявено искане. С. отправил молба да бъде разпоредена проверка на условията на труд и да бъдат издадени задължителни предписания спрямо осигурителя за категорията труд, която следва да се зачете осигурителният стаж, но не и за преизчисляване на пенсията. Решението е издадено след изтичане на срока по чл. 117, ал. 3 КСО и съдържа некоректно пресъздаване на оплакванията на С. и на данни от пенсионната преписка.

Решаващият орган излага, че по исканията на жалбоподателя от 27.01.2012г. до дирекция К. е разпоредена проверка, резултатите от която са дадени в протоколи от 14.03.2012 г. и от 04.07.2012 г., но не са възпроизведени констатациите по тях.

Твърди се неправилност на извода по т. 1, че до 15.05.1974 г. на основание ПМС № 147/ 1958 г. на лицата, работещи в среда с йонизиращи лъчения е изплащано

допълнително трудово възнаграждение в размер на 20 % върху основната работна заплата, поради което изплащането на такова възнаграждение било абсолютна предпоставка досежно признаването на труда като положен в среда с йонизиращи лъчения.

В т. 2 от решението не е конкретизирана разпоредба от Наредба № 027/ 15.05.1974 г., съгласно която от втора категория труд бил положеният в С. само от лица, на които са изплащани допълнителни възнаграждения от 25 до 40 лв, а при изплащането на такива от 10 до 20 лв трудът бил трета категория – не е направен анализ на получаваното от С. възнаграждение по основание и размер.

Възражава се срещу довода по т. 3 от решението, че от 30.12.1987 г. е въведена Наредба за комплексно оценяване на труда, според която оценката за категоризирането на труда в С. е според степени и точки, като правоимащи били лицата, които имали над 70 точки по елемент йонизиращи лъчения. Оспорва се заключението, че това е императивно условие и след като такива оценки липсват, то за времето от 01.01.1988 г. до 31.12.1995 г. се изключва възможността трудът да бъде зачетен от втора категория. Като се основава на констатациите на решаващия орган, за които поддържа, че са анализирани неправилно, че за 1996 г. е изплащано възнаграждение за работа с немедицинска апаратура за пролъчване на багаж в размер на 330 лв или средно за 12 месеца по 27,50 лв месечно; за 1997 г. 3300 неденоминирани или по 200 неденоминирани лв средно месечно; за 1999 г. не е ясно каква сума е изписана, определя като погрешна и противоречаща на житейската и правна логика констатацията на директора на С., че тъй като не е изпълнено условието за определени 70 точки в оценката на С. не може да се зачете стаж от втора категория въпреки допълнителните възнаграждения с основание получаване работа с немедицинска рентгенова апаратура за пролъчване на багаж. Изводът на органа противоречи на чл. 5, ал. 1 и чл. 13 от Наредбата за комплексно оценяване на труда – чл. 4, т. 9.

Жалбоподателят възприема като противоречиви и тенденциозни изводите по т. 4 от оспорвания акт за периода 01.01.2000 г. – 01.12.2009 г., че представените доказателства не били основание за зачитане на осигурителния стаж от втора категория поради обстоятелството, че правоимащите по разпоредбата на чл. 2, ал. 12 ПКТП следва да работят постоянно в С. и да имат 70 точки по елемент „йонизиращи лъчи”, а представените данни не могли да заменят императивното изискване за над 70 точки по елемент „йонизиращи лъчи” – не е посочено за кой времеви период и на каква база, параметри и обстоятелства е установен правно значимият факт за оценка на йонизиращите лъчения. В подкрепа на тезата си ответникът се позовава на Доклад на началника на Митницата при Аерогара С. до Комисията по категоризация на служителите от М., работещи в С. от предходен период – от 10.02.1983г, според който всички работещи на пулта инспектори периодически през месеца ще бъдат в контакт с рентгеновите апарати, с които извършват преглед на багажите на заминаващи и част от пристигащите пътници на аерогарата. Неотносителността на цитираното доказателство произтича от разликата във времето от 7 години.

Посочено е писмо № 33 00 0037/ 17.06.2006 г. на директора на Агенция Митници до управителя на НОИ, в което Митница Аерогара С. не е назована и което не е достояние на С., според което определените да работят с немедицински рентгенови апарати митнически служители не изпълняват задълженията си в С. целогодишно и постоянно, а продължителността на работа с този вид апаратура за различните

служители е различна – аргументът на С. е, че липсва няма регламентация относно понятието „постоянна работа в С. “. Изводът на ответника, че през 2001 г. жалбоподателят не е полагал труд в С. е необоснован първо, защото писмото касае период след средата на м. юни 2006 г. и второ, защото по отношение на този период от осигурителния стаж на С. вече са издадени удостоверения УП 2 и УП 3, в които е записано, че е работил в йонизираща среда и е осигуряван за II категория труд

Най-сетне, съгласно Наредба № 5/ 11.05.1999 г. за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска, прилагана във връзка с чл. 2 ЗЗБУТ осигурителят е следвало да извършва периодична оценка на риска на работните процеси, на работните места, но карта за оценка на всяко работно място, включително това, на което е изпълнявал трудовата си функция С., липсва. Твърди се, че при определяне на действителната категория труд за изпълняваната от него работа следва да се вземат предвид не само изплащаните допълнителни възнаграждения, а даваните купони за храна, допълнителни отпуски, профилактичните прегледи.

Искането до съда е за отмяна на решението „с предвидените от закона последици”.

В писмено становище по чл.149, ал.3 ГПК се подчертава, че при наличието на протоколите, съставяни съобразно Наредбата за допълнителните трудови възнаграждения за неблагоприятни и други специфични условия на труд за категоризиране на работещите във ведомството като II категория II група, т. А, по наредба № 0-27 и по раздел V чл. 11, т. 2А от Инструкция № 5, както и с Карта № 13 от 2000 г. за оценка на условията на труд, протокол от 20.09.2009 г. на Ц., Извадка оценка на риска за здравето и опасността при работа на МП Летище С. от 2005 г. следва да се приеме, че е извършена комплексна оценка на условията на труд и е давана оценка на степен йонизиращи лъчения, равняващи се на 80 точки, което е абсолютна предпоставка за категоризиране на труда от втора категория - в тази връзка се настоява, че карта № 13 е от 2000 г., защото е приложена към протокол с дата 20.09.2000 г. В този смисъл незаконосъобразно е приетото от ответника в т. 3 от решението, че според въведената от 30.12.1987г. Наредба за комплексно оценяване на труда оценката на категоризирането на такъв в С. е по степени и точки, като правоимащи са лицата, които имат над 70 точки по елемент йонизиращи лъчения – в съдебното дирене е установено обратното. Изложени са и аргументи за доказаност на твърденията на С., основани на Наредбата за комплексно оценяване на труда, приета с ПМС № 169/ 28.08.1991г. По отношение на периода 01.01.2000 г. – 01.12.2009г. следва да се приложат разпоредбите на чл.2, ал.12 от НКТП вр. Указание № 23/ 11.07.2005г. на НОИ.

Ответникът – директорът на Столично управление „Социално осигуряване”, чрез представител по пълномощие, аргументира законосъобразността на акта в следните насоки: неоснователност на довода, че решението е произнесено по непредявено искане – към молбата от 14.11.2011 г. С. е приложил доказателства по смисъла на чл.99, ал.1, т.1 КСО, обуславящи задължение за органа да се произнесе и по новопредставените доказателства. Началото на разглежданото производство е мотивирано от недоволството на С. от категорията труд, за която се зачита положението от него осигурителен стаж в Митница Аерогара С.; инструктивен характер на срока по чл. 117, ал. 3 КСО. Не се оспорва допуснатата очевидна неточност при посочване на категориите зачетен стаж, но се настоява, че тя не влияе върху диспозитива на акта.

По съществуващото на спора е изложено, че осигурителният орган не е обвързан от

предложението на осигурителя досежно категоризирането на осигурителния стаж по аргумент от чл. 3 на Инструкция № 13 от 31.10.2000 г. за прилагане на НКТП; Отрича се основателността и довода, че съобразно ПМС № 147/ 1958 г. абсолютна предпоставка за признаване на труда за положен в С. е изплащането на възнаграждение в размер на 20 на сто върху основната работна заплата – такова обстоятелство не се установява включително въз основа на СИЕ, от чиято таблица 1 на стр. 6 става ясно, че жалбоподателят е извън кръга на правоимащите по Наредба № 027 от 15.05.1974 г. Цитираният нормативен акт съдържа категоризация на труда с оглед на ползвани привилегии от работниците, които полагат такъв и втора категория по смисъла на наредбата съответства на трета категория труд при пенсиониране – в същия смисъл са и Становище на научния институт по рентгенология и радиобиология от 06.12.1985 г. и Писмо до ЦК на Профсъюза на работниците от административните учреждения и обществените организации от 08.01.1986 г. Изложени са подробни съображения за недоказаност на 70 точки по елемент йонизиращи лъчения по смисъла на Наредбата за комплексно оценяване на условията на труд, както и за неотнositимост на решение по адм. дело № 737/ 2009 г. на АССГ. В случай на отмяна на акта се инвокира възражение за прекомерност на възнаграждението на пълномощника на жалбоподателя.

От фактическа страна се установява:

Н. Б. С. е работил по трудово правоотношение в структурата на Агенция Митници, Митница Аерогара С. до прекратяването му със заповед № 8751/ 30.11.2009 г. на директора на Агенция Митници. В периода 26.06.1972 г. до 01.06.1991 г. е заемал длъжностите специалист митнически инспектор, митнически инспектор и старши митнически инспектор II ст. За времето от 01.06.1991 г. до 30.05.1995 г. е ползвал неплатен отпуск; от 01.10.1995 г. до 01.12.2009 г. С. е работил в Митница Аерогара С. като старши митнически инспектор, главен специалист /митнически/.

Длъжностната характеристика за длъжността старши митнически специалист, с която жалбоподателят се запознал на 11.12.1997 г. включва трудова функция осъществяване на митнически контрол на преминаващите държавната граница пътници и пренасяните стоки и валутни ценности; Според длъжностна характеристика за длъжността главен митнически специалист – тя включва осъществяване на митнически контрол на багажите на пътниците на пристигащите от чужбина и излитащите за чужбина въздухоплавателни средства; прякото осъществяване на митнически надзор и контрол е трудова функция и на длъжността главен специалист /митнически/.

На 21.12.2009 г. Н. С. е депозирал заявление за отпускане на лична пенсия за осигурителен стаж и възраст, каквато му е отпусната на 15.01.2010 г. за общ осигурителен стаж, превърнат в трета категория труд 44 години и 14 дни /отразяването на стр. 2 от оспорвания акт, че осигурителният стаж на оспорвания 1 година от първа /вместо втора/, респ. 42 години, 9 месеца и 14 дни от втора /вместо трета/ категория труд се възприема от съда като очевидна неточност, която не е повлияла върху съдържанието на акта, нито на правото на засегнатото лице да се защити срещу констатациите в него/. Към заявлението е приложено удостоверение обр. УП 2, издадено от началника на Митница Аерогара С., съдържащо пояснение, че от 01.01.2001 г. до 31.12.2001 г. лицето е работило в йонизираща среда и е осигурявано за II категория труд, заповед № 9409/ 17.07.2001 г., издадена от заместващ директор на Агенция „Митници”, според която служителите, посочени в

заповед № 8147/ 03.07.2001 г., категоризирани за работа в среда на йонизиращи лъчения съгласно протокол № 1 на Комисията за категоризиране на митническите служители, работещи с немедицинска рентгенова апаратура за пролъчване на багаж и други източници на йонизиращи лъчения и посочени в приложение 1 към същия протокол следва да се считат за упражняващи труд при условията на втора категория за пенсиониране.

С молба от 18.07.2011 г. С. се обърнал към С. с искане да му бъде предоставена информация подавани ли са списъци от осигурителя Митница Аерогара С. на работните места, длъжностите, професиите на работниците и служителите, чиито задължения налагат постоянна работа в среда, на работни места и с апаратура, която се категоризира като II категория труд и посочени в чл. 20 от Инструкция № 13/ 31.10.2000 г. за прилагане на Наредба за категоризиране на труда при пенсиониране. С писмо на началник сектор при С. е известен, че не е подаван списък от Агенцията или Митница Аерогара С. на работните места с рентгенови апарати.

Началото на разглежданото производство е поставено на 14.11.2011 г., когато оспорващият се обърнал към осигурителния орган с искане:

- да разгледа приложените Протокол № 4/ 14.02.1983 г. на Комисията за категоризиране на служителите на МФ, Дирекция Митници; заповед № 70/ 25.02.1983 г., с която е наредено считано от 01.01.1983 г. да се заплаща допълнително възнаграждение и допълнителен отпуск съобразно действително отработеното, в която до името на С. фигурира вписването II категория труд; заповед от 17.07.2001 г., справка № 2171/ 07.12.2009 г. на МЗ Национален център по радиология и радиационна защита Секция Радиационна медицина и осигуряване на персонала и населението при радиационни аварии; данни за ползвани допълнителен платен годишен отпуск и предоставяна храна за периода от 1986 г. до 2009 г., според която С. е преминавал профилактични прегледи; заповеди от 12.09.2000 г. и от 13.09.2001 г. и 06.03.2003 г., според които следва да предаде индивидуалния си дозиметър, след което:

- да бъде разпоредено извършване на комплексна оценка на условията на труд съгласно правомощията по чл.108, ал.1, т.1 КСО – както документална, така и на работното място за релевантните периоди, където С. е изпълнявал трудовата си функция при вредни условия с опасност от йонизиращи лъчения, след което

- да бъде определена категорията труд, при която следва да се зачете осигурителният стаж с предвидените от закона последици и

- да бъдат дадени указания да бъде издадено УП 2 с вписана категория труд съобразно действителните условия, на които е полаган същият, едва след което да подаде заявление за преизчисляване на пенсията.

В разпореждане, издадено по пенсионната преписка на жалбоподателя на 02.12.2011 г. ръководител ПО – С. приема, че заявлението съдържа искане за бъде преразгледана отпуснатата ПОСВ по отношение на категорията труд. По съображения, че:

първо, с Наредба № 0-27/ 15.05.1974 г. се прави разграничение на работниците и служителите, чиято основна работа е непосредствено свързана с източници на йонизиращи лъчения; че

второ, според Наредба за комплексно оценяване на условията на труд /в сила от 01.07.1991г./ лицата, получаващи повече от 70 точки по елемент „йонизиращи лъчения” се считат непосредствено заети в обсега на рентгенови лъчи, радиоактивни вещества и йонизиращи лъчения;

трето, за осигурителния стаж след 01.01.2000 г. се прилагат разпоредбите на Наредбата за категоризиране на труда при пенсиониране, съгласно чл. 2, т.12 от която за втора категория труд при пенсиониране се зачита трудът на работниците, специалистите и ръководните служители, работещи постоянно в среда с йонизиращи лъчения, а такива са имащите повече от 70 точки по елемент йонизиращи лъчения е отказано да се измени личната пенсия за осигурителен стаж и възраст на оспорващия.

Недоволен от акта, С. го оспорил пред ответника с оплакване, че е произнесен по непредявено искане и потвърдил молбата си след отмяната му да се разпореди извършване на исканата от него проверка от контролните органи съгласно чл. 107 и чл. 108 КСО.

С писмо от 27.01.2012 г. на началник администрация отдел „Правен” при С. е указано, че следва да бъде извършена проверка на стажа, положен от С. в Митница Аерогара С. за периодите 26.06.1972 г. до 31.05.1991 г. и от 01.10.1995 г. до 30.11.2009 г. с конкретни указания за анализ на относими правила, включително

- да се изясни какви длъжности е заемал и съществуват ли карти за оценка на риска на заеманите работни места и констатации на специалисти по трудова медицина в тази връзка;

- съществуват ли данни до 15.05.1974 г., когато влиза в сила Наредба № 027 за изплащано допълнително трудово възнаграждение в размер на 20 на сто върху основната работна заплата за работа в обсега на рентгенови лъчи, радиоактивни вещества и други източници на йонизиращи лъчения на основание ПМС № 147/ 1958 г.;

- след приемането с ПМС № 66/ 30.12.1987 г. на Наредбата за комплексно оценяване на условията на труд, изплащани ли са на С. допълнителни възнаграждения за работа непосредствено в обсега на рентгенови лъчи, радиоактивни вещества и други йонизиращи лъчения на основата за комплексното оценяване на условията на труд, ако балната оценка по елемент йонизиращи лъчения е 70 и повече точки в какъв размер.

- след 01.01.2000 г. с оглед разпоредбите на Наредбата за категоризиране на труда при пенсиониране лицето, съобразно картата си за комплексна оценка на условията на труд, има ли повече от 70 точки по елемент йонизиращи лъчения като работещо постоянно в такава среда

Съставен е Констативен протокол изх. № 2600 1493/ 14.03.2012 г. за резултатите от проверка по разходите на ДОО на Митница Аерогара С., според който:

- за периода 26.06.1972 г. – 15.05.1974 г. няма данни за изплащано допълнително трудово възнаграждение 20 % върху основната работна заплата за работа в обсега на немедицинска рентгенова апаратура на основание ПМС № 147/ 1958 г., за който период не са изготвяни карти за оценка на риска на работното място.

- за периода 16.05.1974 г. – 31.12.1979 г. няма данни за изплащано допълнително трудово възнаграждение за работа в йонизираща среда;

- от 01.01.1980 г. до 31.12.1987 г. са заплащани по 20 лв месечно допълнително трудово възнаграждение по Наредба № 027, но осигурителните вноски за внасяни за III категория труд.

- за периода 01.01.1988 г. – 30.05.1991 г. след приемане на Наредбата за

комплексно оценяване на условията на труд бална оценка по елемент йонизиращи лъчения няма. Същото се отнася за периода 01.10.1995г – 31.12.1995 г.

Проследени са сумите, заплащани за допълнително месечно възнаграждение за работа с немедицинска рентгенова апаратура за пролъчване на багаж съгласно Наредбата за комплексно оценяване на условия на труд за периодите 01.01.1996 г – 31.12.1999 г.

Указано е, че за 2000 г. бална оценка по елемент йонизиращи лъчения съгласно цит. наредба няма. За периода 01.01.1996 г. – 31.12.2000 г. осигурителни вноски са внасяни за III категория труд

Със заповед № 9409/ 17.07.2001 г., издадена за директор Агенция „Митници“ е разпоредено считано от 01.01.2001 г. до 31.12.2001г. трудът на митническите служители, посочени в заповед № 8147/ 03.07.2001 г. на основание протокол № 1 на комисията за категоризиране на митническите служители, работещи с немедицинска рентгенова апаратура за пролъчване на багаж и други източници на йонизирщи лъчения да се счита положен при условията на втора категория.

За периода 01.01.2002 г.–31.12.2005 г. С. фигурира в заповедите на директора на Агенция Митници и протоколите на комисията за категоризиране на митническите служители, работещи с НРАПБ, за които са изплаща допълнително трудово възнаграждение, допълнителен отпуск 10 дни и безплатна предпазна храна по диета А – осигурителните вноски са заплащани за III категория труд. По същия начин са внасяни и вноските за 2006 г., за когато липсва акт на ръководителя на ведомството за определяне на право на допълнителен отпуск и предпазна храна за служителите за периода 01.01.2007г. – 01.12.2009 г

С писмена резолюция изх. № ОП 295/ 30.03.2012 г. на отдел Правен са дадени насоки за изясняване във връзка с динамиката на регламентацията.

Съставен е Констативен протокол вх. № 2600 1493/ 04.07.2012 г. на финансов ревизор при С., в който са проследени заеманите от С. длъжности в периода 26.06.1972 г. – 30.11.2009 г., в който е отразено съществуването на цитираната заповед № 9409/ 17.07.2001 г. на директора на Агенция „Митници“ и съгласно Протокол на Комисията по категоризиране на митническите служители, работещи с немедицинска рентгенова апаратура за пролъчване на багаж и други източници на йонизиращи лъчения и посочени в приложение към протокола да се считат за упражняващи труд при условията на втора категория при пенсиониране.

За периода от 01.01.2000 г. до 31.12.2009 г. не съществуват други заповеди, касаещи митнически служители, работещи при условията на втора категория труд.

Осигурителните вноски за жалбоподателя са внасяни за втора категория труд съгласно заповед № 9409/ 17.07.2001 г. на директора на Агенция „Митници“ и за трета категория труд за всички останали периоди от 01.01.2000г. до приключване на трудовия му стаж в агенцията. Други документи, касаещи категорията труд на лицето от Митница Аерогара С. не са предоставени; не са представени и карти за комплексно оценяване на условията на труд за длъжностите, заемани от С. след 01.01.2000 г. съгласно Наредбата за

комплексно оценяване на условията на труд.

В с.з. на 08.11.2012 г. по искане на жалбоподателя бяха приети заповед от 19.12.1985 г. от началника на Летище С., с която е разрешено ползване на 10 дни отпуск по чл. 50 КТ за работа в йонизираща среда; неподписана заповед за началник Митница Летище С. за разрешаване на П. за периода 1984/ 85 г., сред които 20 дни компенсация за работа в йонизираща среда; Заповед № 1450/ 16.04.1986 г. на заместник министъра на финансите, с която на основание чл. 27, б. „а” от КТ, ПМС № 65/ 27.11.1985 г. и атестационна карта С. е преназначен на длъжност митнически инспектор в митница Аерогара С.; допълнително споразумение за промяна на трудово правоотношение № 3066/ 27.08.1990 г. между жалбоподателя и Главно управление Митници на основание чл. 119 КТ, поименно разписание на длъжностите и карта за оценка, допълнителни споразумения за промяна на трудовото правоотношение, подписани в периода 1995 г. - 2004 г. не съдържат касаещи спора данни, а удостоверяват заеманите от лицето длъжности, продължителност на работното време, срок, основни и допълнителни възнаграждения. В основанията за сключване на допълнително споразумение от 27.08.1990 г. е упомената карта за оценка; заповед № 1450/ 16.04.1986 г. фактическо основание – атестационна карта; заповед от 10.12.1985г. е разрешено ползване на платен годишен отпуск по чл. 50 КТ - 10 дни за работа в йонизираща среда; заповед на л. 31 от делото обективира разрешението да се ползват отпуск 20 дни компенсация за работа в йонизираща среда, допълнителни споразумение от 29.11.2005 г. с основание ПМС 99, 178, от 28.12.1995 г. и заповеди за ползване на отпуск с разпореждане да предаде индивидуалния си дозиметър; длъжностни характеристики за длъжността старши митнически инспектор, главен митнически специалист, запитване рег. № 33 00 0037/ 17.06.2003 г. на директора на Агенция Митници до управителя на НОИ следва ли служителите, работещи с немедицински рентгенови апарати за пролъчване на багаж и други съоръжения – източници на йонизиращи лъчения да се считат упражняващи труд при втора категория.

Според паспорт № 158/ 07.11.1983 г. на Комитет за мирно използване на атомната енергия на Митница Аерогара С. се разрешава да ползва общо 3 бр рентгенови апарати – 2 в салон входящи линии и 1 апарат салон дипломатическа митница.

Преписката съдържа протокол за служители на отдел «Контрол пътници и самолети», работещи в йонизираща среда с оглед компенсация за 7-часов работен ден за 1984 г. и 1985г.

Според писмо от 3.12.1985 г. на научния институт по рентгенология и радиобиология дозиметричните изследвания, извършени на немедицинската рентгенова апаратура, използвана при контрол на багажи показват, че се касае за съвременни добре защитени апарати, отговарящи на международните норми за радиоционна безопасност. Реалното лъчево натоварване на персонала, работещ с тези апарати, е значително по-ниско от максимално допустимите дози на облъчване. Характерът на работа е такъв, че служителите следва да се категоризират за втора категория и група, съответна на честотата на работа съгласно Наредба № 0-27 и Инструкция № 5. Същевременно с оглед реалната радиационна обстановка, лъчевото

натоварване на персонала и характера на работата на съответните митнически служби е изразено становище, че е допустимо продължителността на една работна смяна да бъде 12 часа независимо от това, че се работи в среда с йонизиращи лъчения. Въз основа на цитираното становище и писмо на главен директор Дирекция «Митници и митнически контрол» от 08.01.1986 г. комисия служители на Научен институт по рентгенология и радиобиология и отг. «Радиационен контрол и лъчезащита» към Главна дирекция «Митници и митнически контрол» след запознаване с техническата документация на немедицинските апарати за контрол на багажи и след дозиметрични измервания на Аерогара С. дава заключение, че рентгеновата апаратура, използвана за контрол на багажи, е добре защитена и отговаря на изискванията на националните и международните норми за радиационна безопасност. Реалното лъчево натоварване на обслужващия персонал е значително по-ниско от максимално допустимите дози на облъчване.

Според експертно заключение на службата по турдова медицина при Транспортен медицински институт С. за резултатите от комплексно измерване на факторите на работната среда на работните места в Митница Аерогара С. и карта 1 за оценка на условията на труд в направление «Контрол на пътници и самолети», отдел контрол на самолети и екипажи, отдел В. и отдел Борба с наркотрафика според протокола степента е първа Б, а оценката 80.

Заключението на СИЕ е изготвено въз основа на 24 заповеди и списъци за допълнителен платен отпуск и доплащане за работа при вредни условия на труд на служителите включително и от Летищен комплекс при «Митници» Аерогара С. за периода 1986 г. – 2009 г. Не са предоставени присъствени форми поради изтекъл срок за съхранението им; Не са предоставени документи за комплексна оценка на условията на труд.

От платежните ведомости се установява, че за периода м. юни 1972 г. – 31.05.1991 г. и от 01.10.1995 г. до 30.11.2009 г. е изплащано допълнително възнаграждение т. нар. «рентгени» по 20 лв от 01.01.1980 г. – 31.12.1990 г.

и в зависимост от точките по комплексната оценка допълнително възнаграждение за периодите 01.04.1996г. – 31.12.1996 г.; от 01.10.1997г. – 31.12.1997 г.; от 01.07.1999 г. – 31.12.1999 г.; от 01.06.2000 г. до 31.12.2000 г.; от 01.07.2001 г. – 31.12.2001 г.; от 01.10.2002 г. до 31.12.2002 г.; от 01.01.2003 г. до 31.12.2003 г. доплащане от 362,40 лв за предпазна храна за 2008 г. Предоставяна е предпазна храна като работещ при вредни условия на труд.

Писмените доказателства, послужили за изготвяне на заключението, бяха изискани от Митница Аерогара С. и приети в с.з. на 29.10.2013 г.

По отношение на карта № 13 за оценка условията на труд на работни места митнически инспектор, съставена от Транспортен медицински институт, служба трудова медицина се възразява, че е недатирана, но съдът приема, че тя касае протокол от 20.09.2000 г., утвърден от началник Ц..

При така установената фактическа обстановка съдът намира от правна страна следното:

Жалбата е допустима, като подадена в срок /16.08.2012 г., 10 дни след отразеното в известието за доставяне на пощенска пратка дата на получаване на препис от акта/ и от легитимирано лице.

Решение № РО 548/ 31.07.2012 г. е издадено от компетентен орган –директор на Столично управление „Социално осигуряване” пред който, като ръководител на териториално поделение на НОИ, се подават жалби срещу разпореждания за отказ или за неправилно определяне или изменение и спиране на пенсиите, добавките и компенсациите към тях съгласно чл. 117, ал. 1, т. 2, б. „а” от КСО и който съгласно чл. 117, ал. 3 от кодекса се произнася с решение по тези жалби. Спазена е формата по чл. 117, ал. 5 от КСО вр. чл. 59 от АПК. Не са допуснати съществени нарушения на административно-производствените правила.

Бе посочено, че началото на разглежданото производство е поставено на 14.11.2011 г., когато С. се обърнал към териториалното поделение на осигурителния орган с искане да разгледа относими към категоризиране на полагания от него труд на Митница Аерогара С. и разпорежи комплексна проверка, включително на място на условията, при които е полаган и да се дадат указания на осигурителя да издаде удостоверение за категория труд съобразно действителното положение. Към това заявление са приложени допълнителни доказателства по чл.99, ал.1, т.1 КСО, при което за органа възниква задължение да се произнесе по тяхната релевантност към осигурителните права на С.. По насочеността на последиците си искането на жалбоподателя е положеният от него в Митница Аерогара труд, конкретно осъществяваната функция рентгеново пролъчване на багаж да бъде определен като такъв от II категория и в последвалото административно производство са събирани доказателства, изяснявана е динамиката на нормативната регламентация именно в тази насока. Поради това оплакването, че ответникът се е произнесъл по непредявено искане е неоснователно. Неспазването на срока по чл. 117 КСО не обуславя отменяемост на решението с оглед инструктивния му характер. Този извод се отнася и до неоспорената от ответника очевидна неточност при посочване на категориите зачетен стаж, която не се засяга правото на С. да организира защитата си срещу неблагоприятните за него изводи на осигурителния орган.

Спорните периоди трудов стаж от 26.06.1972 г. – 01.12.2009 г. са във времеви обхват на Закона за пенсиите, отменен с № 12, ал. 2 от ПЗР на КСО, на Правилника за категоризиране на труда при пенсиониране, отменен с чл. 1 на ПМС № 75 от 31.03.1998 г., считано от 01.01.2000 г. - обн., ДВ, бр. 39 от 7.04.1998 г., изм. и доп., бр. 123 от 23.10.1998 г.). Според чл. 2, ал. 2 от Закона за пенсиите /отм./ М. съвет определя кой труд към коя категория се причислява съобразно характера и особените условия на труда. Това свое правомощие М. съвет е изпълнил с приетия от него Правилник за категоризиране на труда при пенсиониране /сега отменен/.

Причисляването на даден труд към първа или втора категория за целите на пенсионното осигуряване предполага две възможности. Първата е лицето да е заемало длъжност и да е било с място на работа, които са изрично нормативно установени като такива от съответната категория и самото формално наличие на които презюмира тежестта и вредността на полагания труд. Втората възможност е предвидена в общите разпоредби на т. 67 и т. 68 от ПКТП /отм./, и се изразява в правото да се докаже по съответния ред, че макар и да не е положен на длъжност и в отрасъл на производството,

посочени в правилника, трудът е бил със същата вредност и тежест като на работещите на тези длъжности и отрасли.

Преценявани в систематично отношение, същественият критерий при определяне на категорията труд се извеждат от разпоредбата на чл. 104, ал. 1 КСО и това са характера и особените условия при неговото полагане – следователно не мястото на работа е меродавно, а непосредствените условия, при които се полага трудът.

В периодите, през които мястото на работа на жалбоподателя е Митница Аерогара С., действат различни разпоредби, касаещи категоризиране на труда на работещите в среда с йонизиращи лъчения

С постановление 147/ 24.07.1958 г. се създават известни привилегии за категория лица, които работят постоянно или многократно през годината в сферата на йонизиращо лъчение. Според това постановление работата на всички специалисти и служители, независимо от категорията и специалността им, извършвана в сферата на йонизиращи лъчения, се счита за вреден за здравето труд – съдържанието на нормативния акт не е достъпно в информационни системи С. и А., но е възпроизведено в решение № 64/ 03.05.1967 г. по [населено място] №33/ 1967 г. на ОСГК на Върховния съд. Така в т. 4 на постановлението се казва, че работниците и служителите, които добиват, преработват, използват, пазят и пренасят или прилагат при промишлена, техническа, медицинска, научна, учебно-методична или друга дейност вещества, уреди или апарати, които отделят йонизиращи лъчения, или поради служебните си задължения пребиват в места и помещения, изложени на такива лъчения, за да се предпазят от вредното им действие, ползват намален работен ден, допълнителен платен отпуск, допълнително възнаграждение и безплатна храна. Но с оглед на извършената работа, вида, енергията и дозата на лъчението, както и съществуващия риск работниците и служителите, изложени на йонизиращи лъчения, се разпределят на категории, посочени в т. 5 на постановлението. В първа категория са включени работници и служители, които по естеството на своята работа или по специалността си се излагат ежедневно на йонизиращи лъчения в границите на допустимите дози, във втора категория са включени работници и служители, които независимо от своята специалност и заеманата длъжност се излагат многократно през годината на йонизиращи лъчения, без работата с тях да им е основна задача, и към трета група спадат онези работници и служители, които не са изложени пряко на йонизиращи лъчения, но работят в отделенията, където се добиват, обработват или използват източници на йонизиращи лъчения.

Привилегиите за тези три категории работници са различни.

Постановлението не предвижда такова разграничение и разделяне на дадените привилегии. Напротив, именно защото те не са изложени непрекъснато на йонизиращи лъчения, техните привилегии са по-малки от привилегиите на тези, които са изложени непрекъснато на йонизиращи лъчения и които са включени в петте групи на I категория в т. 5 на постановлението. Всички работници и служители в тази първа категория получават 20% допълнително възнаграждение, работят при шестчасов работен ден и различните категории ползват различно време допълнителен

платен отпуск, като за някои групи той стига до 22 дни, а така също и ползват безплатна храна на различна стойност за различните категории.

Следователно самото постановление е направило разграничение за това, дали непрекъснато, или понякога се работи в сферата на йонизиращо лъчение, дозата на лъчението и съществуващия риск, и с оглед на това е категоризирало съответните длъжности.

Ответникът се позовава на възпроизведеното в писмо изх. № 23 34 1 от 11.07.2005 г. на НОИ относно критерии за категоризиране труда на работещите в среда на йонизиращи лъчения Тълкувателно решение от 1988 г. на Междуправителствена комисия по тълкуване и прилагане на отменения Правилник за категоризиране на труда при пенсиониране и приетите с него критерии за дефиниране кръга на лицата, непосредствено работещи в обсега на рентгенови лъчи, радиоактивни вещества и други източници на йонизиращи лъчения. За периода до 15.05.1974 г. за лица, непосредствено работещи в горната среда на основание ПМС № 147 от 1958 за периода до 15.05.1974 г. за лица, непосредствено заети в горната среда, на основание ПМС № 147 от 1958г. се считат включените в първа категория за привилегии с изплащано допълнително трудово възнаграждение в размер на 20 на сто върху основната заплата. Осигурителният стаж на тези лица съответно се зачита от втора категория труд по т. 61 от отм. ПКТП. Трудът на лицата, на които е изплатено допълнително възнаграждение в размер 15 на сто върху основната заплата, е от III категория по т. 66 от отм. ПКТП.

Следователно начисляването на допълнително възнаграждение в размер 20 на сто от основната месечна работна заплата е доказателство, че трудът е полаган в С.. В отлика от становището на С., заключението на ССЕ не дава основание за извод, че това изискване е изпълнено спрямо него за периода до 15.05.1974 г.

С Наредба № 027 от 15.05.1974 г. е дефиниран кръгът на лицата, работещи непосредствено в обсега на рентгенови лъчи, радиоактивни и вещества и други източници на йонизиращи лъчения, като определените размери на изплащаните допълнителни възнаграждения са критерий и доказателство за определяне на категорията труд при пенсиониране. Съгласно т. 9 от Наредба № 0-27/ 15.05.1974г. с оглед характера и честотата на работа в С., вида, енергията и интензивността на лъчението и възможността за защита, работниците и служителите, изложени на въздействието на йонизиращи лъчения, се определят в категории и ползват привилегии, предвидени за съответните категории. Така за първа категория по смисъла на цитирания подзаконов нормативен акт е определено допълнително месечно възнаграждение в размер на 40 лв за първа група, в размер на 30 лв за II и III група и 25 лв за IV група. При данните от СИЕ /таблица 1, стр. 6 за изплащано допълнително възнаграждение за 1986 г. 20 лв за 1987 г. 20 лв препятстват обосноваване на извод, че С. е в кръга правоимащи по Наредба № 0-27/ 15.05.1974 г. Обратен извод не произтича и от актовете на ръководителите на Митница Летище С., с които се разрешава ползване на отпуск по чл. 50 КТ за работа с йонизираща среда, тъй като те не установяват изпълнението на предпоставките по ПМС № 147/ 15.05.1974 г.

Бе посочено, че според становище на научния институт по рентгенология и

радиобиология от 06.12.1985 г. трудът е втора категория съгласно Наредба № 0-27 от 15.05.1974 г. – но цитираната категоризация визира привилегиите на работещите в С. и липсва твърдение между нея и предвидената в НКТП. С оглед ползваните привилегии работниците и служителите са разделени на първа категория с 4 групи, втора категория с 3 групи и трета категория, в която групи не са предвидени. Въведено е разграничение на работниците, чиято основна работа е непосредствено свързана с източници на йонизиращи лъчения. Съгласно тази наредба на работещите в йонизираща среда - I категория, от I до IV група, са изплащани допълнителни възнаграждения в размер от 25 до 40 лева. Трудът на тези лица е втора категория по т. 61 от отм. ПКТП. Трудът на работещите в йонизираща среда - II категория, от I до III група, на които са изплащани допълнителни възнаграждения в размер от 10 до 20 лева, и на работещите в йонизираща среда - III категория с допълнителен платен годишен отпуск от 10 дни, е трета категория по т. 66 от отм. ПКТП.

Според заключението на ССЕ в периода от 01.01.1980 г. до 31.12.1990 г. на С. е заплащана месечната сума 20 лв, означавана като «рентгени» и в зависимост от точките по комплексна оценка допълнително възнаграждение за периодите 01.04.-31.12.1996 г., 01.10.1997 г. – 31.12.1997 г.-, от 01.07.1999 г. до 31.12.1999 г. от 01.06.2000 г. до 31.12.2000 г. от 01.07.2001 г. – 31.12.2001 г. от 01.10.2002 г. до 31.12.2002 г. и от 01.01. до 31.12.2003 г.

Видно от протокол № 4/ 14.02.1983г. на комисия за категоризиране на служители на основание цитираната наредба, като е посочено, че за 1983г. II категория, 2а група, са изброени поименно лицата, които са категоризирани, като под № 22 фигурира С.. В издадената въз основа на протокола Заповед № 70/ 25.02.1983г. в т. 22 е посочено, че същият, работещ на длъжност "митнически инспектор", е II категория, група 2а и е определено изплащане на 20 лв. допълнително месечно възнаграждение и 10 дни допълнителен платен отпуск. С последващи заповеди през 1986г., 1987г. и 1988г. е посочена идентична информация — II категория по Наредба № 0-27/15.05.1974 г., II - група и допълнително възнаграждение в размер на 20 лв. Определянето в цитираните актове на категориите степен на вредност при непосредствена работа с източници на йонизиращи лъчения, изплащането на допълнително възнаграждение за условия на труд 20 лв за периода от 1983г. до 1988г. обуславя извод за правилно зачитане на същия от трета категория.

В протокол № 1/ 09.01.1989 г. и № 1/ 05.02.1990 г. е вписано решение за категоризиране на работещите в С. от втора категория, но по смисъла на Наредба № 0-27/ 1974 г., която, както се посочи, съответства на трета категория при пенсиониране - в същия смисъл е и Становището на научния институт по рентгенология и радиобиология от 06.12.2985 г. и писмо на ЦК на Профсъюза на работниците в административните учреждения и обществените организации от 08.01.1986 г. изрично се визира допустимост продължителността на работната смяна да е 12 часа.

Съгласно чл. 4 от Наредба за комплексно оценяване на условията на труд ПМС № 169/ 28.08.1991 г. на оценяване подлежат елементите на условията на труд, след които т. 9 йонизиращи лъчения. Задължително изискване при определяне степента на всеки елемент на условията на труд (с изключение на

йонизиращите лъчения и производствен риск) е той да действа през повече от половината от законно установеното работно време – чл. 5, ал. 1. Степента на йонизиращи лъчения се определя по списък на видовете работа съгласно приложение 2, в чиято по елемент VIII Електромагнитни полета са включени работещи с рентгенови апарати за пролъчване на багаж на митници, аерогари, ГКПП, за които от текстовете на наредбата може да се направил извод, че попадат минимум в първа степен по буква Б или би следвало да са оценени с 80 точки, достатъчни за категоризиране във втора категория труд.

В таблица 1, т. 3 от заключението на СИЕ са посочени точки по комплексна оценка на категорията на труд, но не по елемента йонизиращи лъчения както предвижда НКОУТ /отм./ В списъците към протоколи № 4/ 18.03.1996 г. и протокол № 6/ 01.04.1997 комплексната оценка включително на С. е 80, но отново не по елемент йонизиращи лъчения. И докато по смисъла на Наредбата за комплексно оценяване на условията на труд релевантно е полагането на такъв непосредствено в среда с йонизиращи лъчения, след 31.12.1999 г., когато влиза в сила Наредбата за категоризиране на труда при пенсиониране, се определя кръгът на работещите постоянно в С.. С. е включен в приложените списъци на работещи с немедицинска рентгенова апаратура за 2000 г., 2001 г., 2004 г. и 2005 г. /не фигурира в тези от 2002 г. и 2003г./, а в протоколите от 2009 г. липсва определяне на точки по елемент йонизиращи лъчения – при липсата на доказателства за резултатите от конкретни замервания на йонизиращата радиация по години определянето от работодателя на точки за степента риск не може да се цени. Следователно след 01.01.2000г. относно категоризирането на труда релевантно е установяването на постоянна работа в С.. В тази връзка за периодите 26.06.1972 г. – 31.05.1991 г. и 01.10.1995 г. до 30.11.2009 г. е относим докладът на началника на Митница Аерогара С. от 10.02.1983 г., според който инспекторите на пулта ще бъдат периодически в контакт с рентгеновите апарати, с които извършват преглед на багажа на всички заминаващи и на част от пристигащите пътници на аерогарата, съответно писмо № 33 00 0037/ 17.06.1996г. на директора на Агенция Митници, ползващите апаратурата за пролъчване на багаж служители не изпълняват задълженията си в С. целогодишно и постоянно. Най-сетне, от анализа на преките задължения, предвидени в длъжностните характеристики за длъжностите, заемани от С., а осъществяваната от жалбоподателя трудова функция по контрол и надзор на стоки, документи не може да се причисли към чл. 2, т. 12 НКТП и чл. 9, ал. 20, т. 13 от Инструкция № 13/ 31.10.2000 г. Преписката не съдържа, а по делото не бяха посочени данни, въз основа на които да бъде прието, че жалбоподателят при осъществяване на трудовата си функция е бил изложен непрекъснато на влиянието на вредните йонизиращи лъчения, а поради липсата на данни за измерени стойности на лъченията не може да бъде определена и степента им на вредност, което да обуславя признаването на труда от втора категория.

След 30.12.1987г. е утвърдена и действа Наредба за комплексно оценяване на труда, според която конкретното работно място се оценява съобразно различни елементи на условията на труд, като правоимащи лица, упражняващи професии, свързани с работа в С. са тези, които имат над 70

точки по елемент "йонизиращи лъчения" от комплексната оценка. Комплексната оценка се отразява в Карта за комплексна оценка на условията на труд, която е първичен документ (чл.24, ал.2 от Наредбата). В същата е обозначено конкретно работно място, професия и елементите на условията на труд като в зависимост от професията се извършва замерване на различни условия: микроклимат (температура, влажност, скорост на движение на въздуха, топлинно излъчване), токсични вещества, прах, шум, вибрации (обща, локална), осветление (зрително напрежение) физическо натоварване, електромагнитни полета, йонизиращи лъчения (рентгенови лъчения) и др. Посочена е величината, в която се измерва съответния елемент, измерените стойности и степени на тези величини и оценка в точки по всеки отделен елемент, който формира общия брой точки на комплексната оценка.

При проверката от контролните органи на С. при осигурителя не са представени карти за комплексна оценка на условията на труд. За времето от 01.01.1988г. до 31.12 1991г липсват данни за оценяване на условията на труд съгласно изискването на цитираната наредба. Представени са заповеди, издадени въз основа на протоколи на комисията за категоризиране на служители, работещи с немедицински рентгенови апарати за пролъчване на багажи в съгласие с наредба №0-27/1974г., в които е отразено, че се изплащат 20 лв допълнително възнаграждение за неблагоприятни условия на труд.

През 1996 г. С. фигурира в списъка към протокол № 4/ 18.03.1994г. с комплексна оценка 110 точки, за 1997 г., не фигурира в списъка, фигурира в списъка за 1998 г с оценка 80, със същата оценка в списъка към протокол № 1/ 07.06.1999 г., за 2000 г., 2001 г. 2004 г., 2005 г.

Посочените в заповедите точки отразяват комплексната оценка на условията на труд, като само част от нея е оценката по елемент "йонизиращи лъчения". В представените от жалбоподателя като доказателство заповеди, с които е посочен списъчен състав на служителите, които работят в С. е посочена само комплексна оценка в точки и при липсата на карта за оценката на отделното работно място и длъжност (професия) не може да бъде установена оценката по елемент йонизиращи лъчения, която е определяща за зачитането на положението труд от втора категория.

За осигурителния стаж, положен след 01.01.2000г. се прилагат разпоредбите на Наредба за категоризиране на труда при пенсиониране (НКТП). Съгласно чл.2, т.12 от същата от втора категория при пенсиониране се зачита труда на работниците, специалистите и ръководните служители, работещи постоянно в среда на йонизиращи лъчения, с изключение на включените в чл.1, т.5 и т.6 от НКТП.

Съгласно Указание №23-34-1 от 11.07.2005г. на НОИ, лица, работещи постоянно в среда на йонизиращи лъчения са лицата назначени и работещи в среда на йонизиращи лъчения, които имат повече от 70 точки по елемент "йонизиращи лъчения", съгласно картата си за комплексна оценка на условията на труд или лицата, които работят с апаратура с източник на йонизиращи лъчения в звено, производство или на самостоятелна длъжност, на които основната работа е свързана с изискванията или дейностите по чл.9, ал.20 от Инструкция № 13/31.10.2000г. за прилагане на НКТП. Следователно за периода след 2000г. до отмяната на Наредбата за комплексно оценяване

на условията на труд на 31.03.2006г. (ДВ бр.2/2006г.) за преценка на категорията труд по новата ал.2, т.12 НКТП продължава да се прилага изискването за повече от 70 точки по елемент "йонизиращи лъчения".

След отмяната на Наредбата за комплексно оценяване на условията на труд от 31.03.2006г. (ДВ бр.2/2006г.) за периода от 2007г. до 2011г. вкл. следва да бъде извършена преценка на обстоятелството дали жалбоподателят работи постоянно в С. съгласно изискването на чл.2, т.12 от НКТП и дали работата му е свързана с дейностите, посочени в чл.9, ал.20 от Инструкцията за прилагане на НКТП, а именно "работещите с рентгенови апарати за пролъчване на багаж на митници, аерогари, гранични пропускателни пунктове".

В този смисъл е и становището на НОИ и МТСП по повод запитване от 17.06.2003г. на Директора на Агенция "Митници" до Управителя на НОИ, с което е поставен въпроса за зачитането на труда на тези лица от втора категория труд. В запитването е посочено, че митническите служители, определени да работят с немедицински рентгенови апарати за пролъчване на багаж и с други съоръжения - източници на йонизиращи лъчения, не изпълняват задълженията си в С. постоянно и целогодишно, като продължителността на работа с посочената апаратура за отделните служители е различна за отделните дни. По повод писмото на Директора на Агенция "Митници" е изискано становище от МТСП, в чиято компетентност е предоставена оценката на условията на труд и контрола за безопасност и охрана на труда. Съгласно представения отговор от МТСП от 07.10.2003г. по изпратената за становище преписка е изразено категоричното становище, че трудът на митническите служители не следва да бъде категоризиран при условията на чл.2, т. 12 от НКТП.

Изложеният анализ на данните в преписката и приложимата регламентация обуславя извод за неоснователност на жалбата.

При изхода на спора жалбоподателят няма право на разноски, а на ответника за защитата, осъществена от юрисконсулт, разноски не са поискани и не могат да се присъдят.

Воден от изложеното, съдът

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ жалбата на Н. Б. С. срещу решение № РО 548 от 31.07.2012 г. на директора на Столично управление „Социално осигуряване“.

Решението може да се обжалва пред Върховния административен съд с касационна жалба в 14-дневен срок от изпращането на преписи на страните.

СЪДИЯ: